

SCHEEPSVERKLARING VAN HET NEDERLANDSCHE STOOMSCHIP 'MAASDAM'

Heden, den negenden Juli negentienhonderd een en veertig verscheen voor my, Meester Diederik Alfred van Hamel, Vice Consul, ten deze handelende voor Theodoor Herman de Meester, Consul Generaal der Nederlanden te Londen, de heer Jan Pieter Boshoff, gezagvoerder van het Nederlandsche stoomschip 'Maasdam' thuisbehoorende te Rotterdam, die den wensch te kennen gegeven hebbende om te mynen overstaan de verklaring te doen opmaken als bedoeld in artikel 353 van het Wetboek van Koophandel, verklaarde:

dat hy met gemeld schip, zynde hecht, dicht en sterk, van al hetgeen tot waterkeering noodzakelyk is wel voorzien, de machine en hulpwerktuigen in goeden staat, de reddingsmiddelen voldoende en tot onmiddellyk gebruik gereed, kortom het schip in een volkomen vereischten en verantwoordelyken staat om de voorgenomen reis onder de heerschende oorlogsomstandigheden te aanvaarden en te volbrengen, op 11 Juni dezes jaars van New York is vertrokken met een lading stukgoed en 32 passagiers met bestemming Liverpool via Halifax N.S.;

dat de bemanning van zyn schip bestond uit 48 koppen, hy eronder begrepen;

dat de lading behoorlyk was ingeladen, naar zeemansgebruik geplaatst, gestuwd, gearneerd en wel verzorgd, en voorts de luiken gesloten met goede pressenningen gedekt en dichtgeschalkt waren;

dat hy op 13 juni te Halifax arriveerde en vandaar op 16 Juni weder vertrok, sindsdien steeds de instructies opvolgende met betrekking tot de convooieering;

dat hy vanaf Halifax gedurende ongeveer 81 uur een zeer zware mist ondervond, die den schepen in het convooi veel moeite bezorgde; dat nadien goed weder werd ondervonden met kalme tot matige zee;

dat op den avond van den 26en Juni te ongeveer 23. 10 uur G.M.T. de aanwezigheid van vyandelyke duikboten werd gesignaleerd; dat het 'anti-submarine gun' reeds was bemand en aan alle leden der bemanning de order 'stand by' werd gegeven;

dat te 23 .45 uur G.M.T. (21.45 scheepstyd) de 'Maasdam' door een torpedo werd getroffen aan B.B. aan de achterkant van ruim 2;

dat een halve minuut later een dwars van comparant's schip varend schip eveneens door een torpedo werd getroffen en met groot geweld ontplofte, zoodat ook hierdoor ten gevolge van de luchtdruk en op het schip neerkomende wrakstukken niet met zekerheid te zeggen valt, welke schade door de ontploffing in eigen schip was aangericht en welke door het opblazen van het naastvarende schip;

dat in ieder geval bleek, dat reddingboot No. 1 en de groote motorreddingboot No. 3 onbruikbaar waren (van de eerste was weinig meer over, de tweede hing nog zwaar beschadigd aan één talie, die gekapt moest worden teneinde ruimte te maken voor het stryken van boot No. 5);

dat ook het reddingvlot, dat in het vóórwant hing, zwaar was beschadigd; terwijl ook het schip zelf uiterlyk zwaar had geleden;

dat hy, comparant-gezagvoerder, zich ten tyde van de explosie met den eersten officier en den wachthebbenden derden officier op den brug bevond; dat de stoomfluit zich zelf in werking stelde door de explosie, zodat het touw daarvan moest worden doorgesneden om het fluiten te doen ophouden;

dat onmiddellyk na de ontploffing de machine volgens afspraak werd gestopt en de olie-toevoer afgesloten;

dat heel spoedig bleek, dat het voorschip snel zinkende was, zoodat peilen in de ruimen overbodig was en in overleg met den eersten officier, die reeds op een vorig schip een zeer veel met deze overeenkomende torpedeering had meegemaakt, en met den hoofdmachinist werd besloten het schip te verlaten;

dat order gegeven werd, dat allen in de booten het schip moesten verlaten, hetgeen vlot verliep, nadat de passagiers die bestemd waren voor de verloren motorreddingboot, over de andere booten waren verdeeld; dat zodoende drie reddingboten spoedig vrij van het schip waren; dat de laatste boot nog by het zinkende schip bleef wachten, totdat hy, gezagvoerder, nog een laatste ronde door het schip had gemaakt, waarby hy door telkens te roepen en op andere wyzen kon vaststellen,

dat zich waarschyndlyk geen levende personen meer aan boord bevonden;

dat hy de scheepspapieren en de 'confidential papers' niet meer heeft kunnen bereiken daar deze zich in de kaartenkamer bevonden, die vrywel geheel vernield was; dat de marconist echter het geheime telegraaf-code in de speciale verzwaarde zak overboord had geworpen;

dat geen S.O.S. of andere seinen waren uitgezonden, omdat dit niet raadzaam toescheen en overbodig was, daar de convooicommodore van de toestand op de hoogte was;

dat hy, gezagvoerder, niet langer de levens willende riskeeren van de menschen, die zich in de wachtende reddingboot bevonden, zich tenslotte ook genoodzaakt zag het schip te verlaten, toen het zeewater reeds over het voordek begon te spoelen;

dat hy zoodoende werd opgenomen in S.B. reddingboot No. 6 die van het schip wist los te komen, waarna begonnen werd met naar den in de nabyheid gebleven Noorsche tankboot te roeien;

dat inmiddels de groote S.B. reddingboot No. 4 en de kleine S.B. boot No. 2 in de avondschemering en de motregen uit het gezicht waren verdwenen, doch, naar later ontvangen berichten, waarschyndlyk by een ander Noorsch schip zyn terechtgekomen, waarna de opvarenden daarvan werden opgepikt en tenslotte op Ysland aan wal gezet; dat BB. boot No. 5 inmiddels reeds langszy de eerder genoemde Noorsche tanker was gekomen, zoodat de opvarenden daarvan aan boord van dien tanker konden gaan;

dat de boot, waarin hy, comparant, met 20 tot 22 anderen gezeten was, ter hoogte van het achterschip gekomen op weg naar den wachtenden Noorschen tanker, plotseling zeer snel water begon te raken, (vermoedelyk tengevolge van verborgen schade, opgelopen door de ontploffingen) zoodat al spoedig de boot onder water kwam te staan en een aantal personen daaruit werden weggespoeld;

dat van deze personen de meesten naar het achterschip van den Noorschen tanker zwommen, waar een vat aan een lyn te water werd gevierd en ook touwladders werden neergelaten, zoodat eenigen zich konden redden en anderen zich vastklampten aan het dryvende vat; dat de Noorsche tanker om een aanvaring met de zinkende 'Maasdam' te voorkomen, eenige slagen vooruit gaf met de schroef, waardoor ook het vat werd meegetrokken en een Amerikaansche vrouwelyke passagier, die daar nog aan hing, daarvan vermoedelyk los kwam en verdrong;

dat in de reddingboot van comparant zich eenigen wisten te behoeden voor wegspoelen en ook naderhand nog anderen terug waren gezwommen daarheen, zoodat ongeveer 12 personen in de onder water dryvende boot in de richting van den Noorschen tanker dreven;

dat inmiddels de eerder genoemde reddingboot No. 5, na de opvarenden op den Noorschen tanker afgezet te hebben, met Noorsche matrozen werd bemand en de drenkelingen van comparant's reddingboot te hulp kwam; dat zoodoende de in de gezonken boot zynde geredden in die reddingboot werden overgenomen, waarin zich reeds ongeveer vier geredden bevonden, die onderweg by het achterschip waren opgepikt;

dat ook een motorsloep door den tanker was gevierd, die op zoek ging naar eventueele andere drenkelingen by het achterschip, er achter geen meer vond en vervolgens de reddingboot, waarin comparant zich met de overigen bevond, op sleeptouw nam en by het Noorsche schip bracht;

dat hy, comparant—gezagvoerder, met de andere geredden aan boord gekomen, onmiddellyk aan den gezagvoerder van het Noorsche schip te kennen gaf naar de 'Maasdam', die nog niet gezonken was, terug te willen om te zien of het niet alsnog mogelyk zou blyken bet schip binnen te brengen of om althans te trachten nog iets nuttigs te verrichten, voordat het schip geheel zou zyn gezonken; dat het Noorsche schip toen met een signaallamp aan een naderend escorte-vaartuig heeft geseind met het verzoek om hem, comparant, naar zyn schip te willen terugbrengen, waarop werd teruggeroepen: 'No use, ship too badly damaged, carry on', waarna de Noorsche tanker aanstalten maakte om verder te stoomen; dat echter de Noren met hun motorboot by de zinkende 'Maasdam' waren geweest en juist terugkeerden met het bericht, dat het voordek reeds geheel onder water stond by luik 1;

dat het Noorsche schip moest vertrekken, zoodat hy, comparant, zyn schip niet heeft zien zinken;
dat zich aan boord van het Noorsche schip 44 geredden van de 'Maasdam' bevonden, te weten 29 leden der bemanning en 15 passagiers;

dat uit de gegevens verstrekt door andere geredden aan boord moest worden afgeleid, dat twee Amerikaansche passagiers, beiden behorende tot de Ambulance-Afdeeling, uitgezonden door Harvard University Hospital, en die zich in reddingboot No. 6 tesamen met comparant hadden bevonden, vermist werden; dat dit, volgens voorloopige gegevens, waren: Mrs. Ruth Breckinridge en Miss Maxime Loomis;

dat later op bet Noorsche scbip bericht ontvangen werd, dat op een ander Noorsch schip 28 overlevenden van de 'Maasdam' waren aangekomen;

dat hierop per seinlamp werd verzocht het aantal Amerikaansche nurses op te geven, dat door dat schip was opgepikt, waarop werd geantwoord: '7 nurses';

dat comparant met de overige 43 geredden te Avonmouth werd geland op 4 Juli, na een zeer gastvrye behandeling op den Noorschen tanker;

dat hy, in Londen aangekomen, officieus vernam, dat op Ysland 34 overlevenden van de 'Maasdam' waren geland, zoodat naar voorlopig kan worden aangenomen, slechts de beide eerder genoemde vrouwelyke passagiers by den scheepsramp vermoedelyk zyn omgekomen;

dat hy tenslotte wenscht te verklaren, dat alle leden van de bemanning zich met kalmte en naar bebooren van hun taak hebben gekweten, terwyl ook de passagiers zich kranig hebben gedragen; dat de Nederlandsche koopvaardy-kanonnier geen kans heeft gehad om te vuren, daar het tydens de duikboot aanval reeds vry donker was en ook niet kon worden vastgesteld uit welke richting de torpedo was afgevuurd.

Mede verschenen voor my, Vice Consul voornoemd, de heeren Leonard A. M. Riemens, eerste officier en Pieter Schutter, boofdmachinist, beiden op voormelde reis dienende aan boord van gemeld schip. De evengenoemde getuigen, na de verklaring van den gezagvoerder te hebben aangehoord, verklaarden, dat deze geheel overeenkomstig de waarheid was.

Tenslotte verschenen voor my, Vice Consul, Eugene Auguste Plouvier, derde machinist en Johan Valentyn Diehl, vierde stuurman, die aan deze scheepsverklaring enige gegevens betreffende de vermiste passagiers wilden toevoegen.

De comparant Plouvier verklaarde: dat hy uit boot 5 reeds op den tanker was aangeland en vandaar zag, dat Mrs. Breckinridge, leidster der Amerikaansche nurses, langs den tanker kwam dryven ter hoogte van de midscheeps; dat verschillende personen reeds vanaf den touwladder hadden geprobeerd haar te redden, welke pogingen telkens mislukten aangezien de drenkelinge niet meewerkte en men haar telkens moest loslaten vanwege deining en de vaart, die nog in den tanker zat; dat tenslotte de comparant Plouvier het probeerde vanaf den touwvladder, die telkens had moeten worden verplaatst; dat hy haar nog vast heeft gehad, maar haar niet kon houden en toen haar achterna is gesprongen om te probeeren haar naar de touwladder terug te brengen; dat op dit oogenblik de schroef van den tanker begon te draaien, zoodat Mrs. Breckinridge waarschijnlijk naar beneden is gezogen, althans sindsdien niet meer is gezien; dat zy tevoren nog een vanglyn over haar handen had liggen, die zy echter niet heeft gepakt, doordat zy blykbaar niet meer voldoende by bewustzyn was.

De comparant Pieter Schutter verklaarde, dat by van het door den vorigen comparant beschrevene getuige is geweest en dat het bovenstaande juist is, zoodat geoncludeerd moet worden, dat Mrs. Ruth Breckinridge op 26 Juni 1941 te ongeveer 23.00 uur sloopstyd (27 Juni 1941 ongeveer 1.00 uur G.M.T.) is overleden.

De comparant Diehl voornoemd verklaarde, dat hy op een gegeven oogenblik zwemmende by de dryvende ton aan de lyn aankwam en daar ook Miss Loomis aantrof, die zich in doodsangst daaraan had vastgeklampt; dat vervolgens de ton naar het schip werd getrokken; dat by het schip gekomen, allen de ton loslieten behalve Miss Loomis, die bleef hangen aan de ton; dat vervolgens twee vanglynen werden uitgewooid en een boei, waarvan zy geen gebruik maakte; dat hy, comparant, Miss Loomis nog advies heeft gegeven en moed ingepaat, hetgeen echter blykbaar niet meer tot haar doordrong, die met groote verschrikte oogen bleef staren; dat hy, comparant, tenslotte met een touwladder aan boord werd geheschen, dat sindsdien niemand meer met zekerheid wist te zeggen haar gezien te hebben, zoodat mag worden aangenomen, dat zy by het vooruitslaan van het schip de ton is kwytgeraakt en is verdrongen, aangezien zy vlak by de schroef dreef.

Na voorlezing van het bovenstaande hebben alle comparanten hun verklaringen onder eede bevestigd en met my, vice consul, ten deze handelende voor den Consul Generaal voornoemd, onderteekend.

(was geteekend) J.P. Boshoff
(was geteekend) L.A.M. Riemens
(was geteekend) P. Schutter
(was geteekend) E. A. Plouvier
(was geteekend) J.V. Diehl
(was geteekend) D.A. van Hamel

Voor afschrift,
Londen, 10 Juli 1941
De Consul Generaal,
H. de Meester

Literatuurverwijzing:

Bezemer, K.W.L. Geschiedenis van de Nederlandse Koopvaardijvloot in WO 2, deel 1, Elsevier B.V., Amsterdam 1986 (pag. 357 – 362)